

DIMINUAREA ABANDONULUI ȘCOLAR PRIN ACTIVITĂȚI PSIHO-SOCIO-EDUCATIVE

REDUCTION OF SCHOOL DROPOUT THROUGH PSYCHO-SOCIO-EDUCATIONAL ACTIVITIES

Vîrlan M., dr. în psihologie, conf. univ., UPS ”Ion Creangă”

Dița M., drd., lector universitar, UPS ”Ion Creangă”

CZU 37.04

Summary

School dropout is not a new problem, over time many studies were conducted to identify and prevent school failure.

With the passage of time and the emergence of new factors contributing to this negative phenomenon among students, changing vision educational information and training, equal opportunity in education, support psychopedagogical offered in schools is needed from all stakeholders contributing to education school for stopping and eventually eradicate this phenomenon.

The school dropout is designated generally all behaviors that violate or transgress rules or school values. So ”school deviance will include all behaviors that deviate from the norms and values that govern the schools. They are generally in school regulations and the internal order.

Key-words: School dropout, children, education, school deviance, family environment, school environment, intervention program

Rezumat

Abandonul școlar nu este o problemă nouă, de-a lungul timpului au fost realizate multiple cercetări pentru identificarea și prevenirea eșecului școlar. Odată cu trecerea timpului și apariția unor noi factori ce contribuie la acest fenomen negativ în rândul elevilor, schimbarea viziunii educativ-informative și formative, egalitatea de șanse privind educația, suportul psihopedagogic oferit în școli, este necesară o implicare a tuturor factorilor ce contribuie la educația școlară pentru stoparea și eventual eradicarea acestui fenomen.

Prin abandon școlar se desemnează, în general, ansamblul comportamentelor care încalcă sau transgresează normele sau valorile școlare. Așadar, devianța școlară va include totalitatea conduitelor care se abat de la normele și valorile care reglementează mediul școlar. Ele sunt precizate în regulamentele școlare și în cele de ordine interioară.

Cuvinte -cheie: abandon școlar, copii, educație, devianță școlară, mediu familial, mediu școlar, program de intervenție.

Summary

School dropout is not a new problem, over time many studies were conducted to identify and prevent school failure.

With the passage of time and the emergence of new factors contributing to this negative phenomenon among students, changing vision educational information and training, equal opportunity in education, support psychopedagogical offered in schools is needed from all stakeholders contributing to education school for stopping and eventually eradicate this phenomenon.

The school dropout is designated generally all behaviors that violate or transgress rules or school values. So "school deviance will include all behaviors that deviate from the norms and values that govern the schools. They are generally in school regulations and the internal order.

Educația este percepută ca o funcție vitală a societății, iar școala drept principala instituție prin care societatea își perpetuează existența. Astfel, școala este un "factor cheie" al dezvoltării. De la școală se așteaptă astăzi totul: să îi ajute pe tineri să cunoască trecutul și să înțeleagă prezentul, să îi ajute să conștientizeze și să își asume responsabilitatea pentru a se implica în orientarea destinului colectivităților către un viitor dorit. Începutul anului școlar este precedat, în ultimii ani, de probleme care au devenit atât de obișnuite în peisaj, încât doar lipsa lor ar mai mira pe cineva; vorbim desigur, despre numărul mare de școli a căror renovare a încremenit în proiect din lipsa fondurilor, nemulțumirile cadrelor didactice, dar și statisticile care se întocmesc pe marginea anului școlar precedent, majoritatea cu grad ridicat de îngrijorare. Pe această linie se înscriu și problemele de abandon școlar și problemele comportamentale.

Abandonul școlar nu este o problemă nouă, de-a lungul timpului au fost realizate multiple cercetări pentru identificarea și prevenirea eșecului școlar. Odată cu trecerea timpului și apariția unor noi factori ce contribuie la acest fenomen negativ în rândul elevilor, schimbarea viziunii educativ-informative și formative, egalitatea de șanse privind educația, suportul psihopedagogic oferit în școli, este necesară o *implicare a tuturor factorilor ce contribuie la educația școlară* pentru stoparea și eventual eradicarea acestui fenomen.

Abandonul școlar este un fenomen periculos, deoarece el determină efecte negative atât în plan psihologic individual, respectiv o alterare a imaginii de sine a elevului în cauză, care-și va pierde tot mai mult încrederea în propriile posibilități și capacități ajungând să dezvolte o teamă de eșec, cât și pe plan social, pentru că eșecul școlar permanentizat „stigmatizează”, „etichetează” și conduce la o marginalizare socială cu un nivel crescut de comportamente deviante și infracționale.

Prin abandon școlar se desemnează, în general, ansamblul comportamentelor care încalcă sau transgresează normele sau valorile școlare. Așadar, *devianța școlară* va include totalitatea conduitelor care se abat de la normele și valorile care reglementează mediul școlar. Ele sunt precizate în *regulamentele școlare și în cele de ordine interioară*.

Deoarece există diverse perspective de abordare a domeniului, în literatura de specialitate apar o varietate de termeni cu semnificații apropiate de cea a conceptului de „abandon” precum: indisciplină școlară, delincvență juvenilă, inadaptare școlară, tulburare de comportament, deviere de conduită.[3, p. 27]

Abandonul constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studii început. [2, p.28]

Pentru a putea analiza corect fenomenul abandonului școlar ar trebui, întâi de toate, să analizăm *factorii cauzali* care duc la declanșarea acestuia. Printre aceștia sunt :

- **Factorii individuali** - aceștia se referă la capacitatea personală a elevului de a reacționa, adică de resursele personale, de bogăția și calitatea "*schemelor de adaptare*" ce se referă la faptul că unii elevi au un potențial mai mare de adaptare, iar alții unul mai redus (sunt mai rigizi, mai puțin permisivi în relațiile cu ceilalți). Un rol important este reprezentat și de prezența mamei în viața copilului. Dacă un copil a trăit într-un mediu familial în care prezența mamei era cotidiană, atunci se consideră că dezvoltarea copilului a decurs normal. În caz contrar, acesta poate prezenta anumite tulburări psihice, cum ar fi hiperemotivitate, fobii, anxietate etc. Mai pot apărea nervozitatea excesivă sau apatia, indiferența etc.; se poate ajunge chiar și la retardare mintală, mai ales dacă elevul trăiește în stare de izolare prelungită. *Particularitățile psihice ale copilului pot influența și negativ randamentul său școlar.* Etichetările ca „*elev slab*”, „*elev rău*” duc la scăderea stimei de sine, la scăderea încrederii în propriile forțe cât și în persoanele ce îl înconjoară. În aceste condiții, datorită lipsei resurselor necesare pentru a depăși această dificultate, copiii cu risc de abandon școlar caută să iasă în evidență, adeseori, prin adoptarea unor *comportamente deviate*. Lipsa voinței, nivelul scăzut al aspirațiilor, intereselor, motivației, insuficienta dezvoltare a capacității de operare a gândirii etc., pot avea efect negativ asupra activității școlare a elevului, asupra rezultatelor muncii sale. De asemenea, starea de sănătate a elevului poate influența succesul sau eșecul școlar al acestuia.

- **Mediul familial** - familia reprezintă cel dintâi și cel mai important context de viață, cu un rol deosebit în socializarea copilului. Familia este un factor important și de răspundere al educației. Părinții o conduc și răspund de ea în fața societății, a fericirii lor și a vieții copiilor.[A.S. Makarenko]. Familia oferă copilului un sentiment de siguranță, singurul care-i permite acestuia să se emancipeze și să-și dobândească personalitatea. Însă, acest sentiment depinde de anumiți factori: protecția împotriva agresiunilor venite din afară, satisfacerea trebuințelor elementare, coerența și stabilitatea mediului de dezvoltare, sentimentul de a fi acceptat ca membru al familiei, de a fi iubit, de a se accepta caracteristicile individuale, de a dobândi o experiență personală și de a se afirma la maturitate. Familia reprezintă cel mai important context de viață, cu un rol deosebit în socializarea copilului. După P. Osterrieth (1973), sentimentul de siguranță, singurul care îi permite copilului să se emancipeze și să-și dobândească personalitatea, depinde de următoarele condiții: protecția împotriva agresiunilor venite din afară, satisfacerea trebuințelor elementare, coerența și stabilitatea cadrului de

rezolvare, sentimentul de a fi acceptat de-aiași ca membru al familiei, de a fi iubit, de a se accepta caracteristicile individuale, de a avea posibilitatea de acțiune și de a dobândi o experiență personală [Paul Osterrieth „Copilul și familia”, editura Didactica și Pedagogica, București, 1973]

Lipsa interesului pentru activitățile școlare ale copilului sau, din contră, preocuparea exagerată pot duce la nereușita școlară a copilului. Un rol foarte important în dezvoltarea copilului îl reprezintă **tipul de familie** din care acesta provine:

- *famiiliile cu mulți copii* nu-și pot permite să-i trimită la școală datorită lipsei resurselor materiale: copiii sunt puși să muncească, reprezentând o sursă de venit, mai ales în mediul rural unde copiii sunt puși la muncile agricole;
- *familii monoparentale* care nu pot acorda atenția cuvenită creșterii copilului, mai ales că numărul femeilor care muncesc este în creștere;
- *familii ai căror părinți au emigrat*. Statisticile arată că din ce în ce mai multe persoane optează pentru a pleca în străinătate, mai ales din mediul rural, datorită nivelului de trai foarte scăzut;
- *familii dezorganizate* a căror părinți sunt alcoolici, victime ale violenței domestice, dependenți de substanțe stupefiante etc.

De asemenea, dezinteresul manifestat de părinți în ceea ce privește educația, dar și nivelul scăzut de instruire al acestora sau concepțiile despre aceasta, au un impact negativ asupra școlarizării elevului. Acest fenomen este întâlnit cu precădere în mediul rural.

- **Mediul școlar** - mediul școlar are un important impact educațional. Acesta îndeplinește o serie de roluri de socializare, integrare, control social, profesionalizare etc. și totodată este puternic influențat de ansamblul vieții sociale, începând cu valorizarea și prestigiul social al școlii, și terminând, poate, cu resursele disponibile. Analiza complexă a acestui fenomen a demonstrat că există mai multe **motive** prin care mediul școlar contribuie la abandonul școlar:
 - *cunoașterea insuficientă elevilor*, datorită numărului mare dintr-o clasă sau datorită dezinteresului manifestat de către profesori;
 - *nerespectarea particularităților de vârstă și individuale* ale elevilor; profesorii prin pregătirea lor la nivel psiho-pedagogic trebuie să cunoască personalitatea elevului pentru a adapta metodele de predare-învățare la fiecare elev în parte;
 - *lipsa de preocupare a unor cadre didactice* pentru stimularea interesului față de învățătură; în special în mediul rural, profesorii nu își manifestă interesul pentru procesul învățării datorită faptului că salariile nu sunt pe măsura așteptărilor; majoritatea cadrelor didactice din mediul rural sunt suplinitori;

- *insuficienta pregătire profesională și psiho-pedagogică a unor cadre didactice;*
- *lipsa de professionalism*, manifestată fie prin severitatea profesorului (poate induce starea de teamă, anxietate a elevului), fie prin permisivitate reprezintă un factor ce poate influența abandonul școlar;
- *lipsa dotărilor materiale* în instituțiile de învățământ, lipsa școlilor la sate determină mulți elevi să parcurgă zilnic un drum lung până la o școală apropiată sau mai bine dotată;
- *lipsa profesorilor calificați*, în special în mediul rural.
- **Contextul social** – în acest context putem vorbi de lipsa investițiilor statului în domeniul educației. O importantă influență negativă asupra percepției educației o reprezintă mass-media, prin promovarea din ce în ce mai largă a celor neșcolarizați care au reușit în viață prin noroc și înzestrările de la natură. Pentru copii, aceștia reprezintă modele drept de urmat deoarece școala nu oferă aceleași perspective. Adeseori, cei care provin din mediul rural sunt stigmatizați în legătură cu mediul lor de proveniență. La nivel național sunt elaborate programe care să susțină educația în mediul rural, însă puține sunt puse în aplicare.
- **Factori de ordin socio-cultural sau religios** - în această categorie se includ indicatorii care se referă la putere și status social, cum ar fi de exemplu: apartenența etnică, apartenența la clasa socială, apartenența rasială, sexul (încă mai există concepția conform căreia fetele nu au nevoie de o educație aprofundată, ele trebuind să se limiteze la rolul de casnică), apartenența la comunități de tip rural/urban etc. Toate aceste variabile au fost tratate ca variabile demografice, dar o dată cu preocupările de democratizare a educației școlare, s-a demonstrat că diferite grupuri dezavantajate social sunt discriminate atât în cadrul sistemului școlar cât și pe piața muncii sau pe piața căsătoriilor.

Referitor la variabila sex, unele studii arată faptul că rata de abandon școlar este semnificativ mai mare în rândul fetelor, indiferent de starea materială a părinților. În mediul mai sărac, abandonul mai frecvent al fetelor se explică prin participarea acestora la realizarea activităților casnice, la îngrijirea fraților, la efectuarea unor activități aducătoare de venit. În mediul dezvoltat, abandonul școlar al fetelor se caracterizează prin crizele specifice pubertății. Toate acestea pot genera mariaje precoce sau graviditate; atrăgând după sine abandonul școlar. Există și studii care consideră că riscul cel mai mare de abandon școlar îl au băieții și nu fetele și explică acest lucru prin trăsăturile de personalitate specifice rezultatelor în urma socializării în funcție de stereotipul de sex-rol; copii proveniți din familii minoritare etnic, indiferent de variabila sex, abandonează școala într-un procent mai ridicat decât cei ce aparțin culturii/etnicii majoritare. De asemenea, copii care provin din familii asistate din punct de vedere social sau dependente de servicii sociale sau instituții caritabile

abandonează școala într-o proporție semnificativ mai mare. [prof. Camelia Bîrsan, prof. Lungu Adriana, studiu de cercetare "Abandonul școlar – efect al insuccesului școlar", jud. Sălaj 2007]

În ceea ce privește tipul de relație între abandonul școlar și mediul de proveniență, rural/urban, se consemnează o rată mai mare a abandonului școlar în mediul rural, ceea ce se explică prin: distanța mare domiciliu-școală, dublată de condiții inadecvate de transport (navetă) lipsa de flexibilitate a orarelor și structurii anului școlar, care nu țin cont de calendarul lucrărilor agricole, precum și lipsa de opțiuni educative în cadrul școlii.

- **Factori de ordin economic** - studiile demonstrează că copiii care trăiesc în familii sărace au șanse mai mici de a-și însuși o educație școlară completă. Statutul economic corelat cu abandonul școlar este evaluat prin variabilele precum: gradul de instruire și educația părinților; profesia tatălui; venitul familiei și nivelul de viață al acestuia, anumite familii nu au resursele financiare necesare pentru a plăti rechizitele școlare, taxele, transportul la școală, uniforma etc., alte familii își pot permite să plătească școlarizarea copilului, dar aceasta presupune o reducere drastică a resurselor familiale, mai ales în situația în care elevul avea înainte responsabilități productive alături de părinții săi.

Există elevi care trăiesc sentimente de frustrare legate de sărăcia lor, care se reflectă la școala în ținuta vestimentară sau în lipsa pachetului cu mâncare pentru prânz. Unii dintre acești elevi își vor defini prioritățile în viață în funcție de această stare de frustrare și vor abandona școala.

- **Factori de ordin psihologic** - aceștia se referă referitoare la reacția fiecărui elev la apariția insuccesului școlar și a conflictelor cu autoritățile școlare. Etichetarea ca "*elev slab*" și deprivarea de status reduc stima de sine a elevilor și subminează încercarea lor de a-și construi o identitate socială pozitivă. În aceste condiții elevii care nu au resursele necesare pentru a se mobiliza în vederea depășirii dificultăților, vor căuta să-și satisfacă nevoia valorizare personală în afara școlii, eventual prin abandon.
- **Factori de ordin pedagogic**- vizează calitatea vieții școlare, relevanța conținuturilor în raport cu trebuințele de învățare ale elevilor, caracteristicile procedurilor de evaluare și ale orientării școlare și profesionale, deschiderea școlii față de problemele comunității, stilul disciplinei școlare, etc. Calitatea vieții școlare și a educației școlare influențează rata abandonului; evidențele existente indică faptul că cele mai înalte rate de abandon școlar le influențează școlile segregate, școlile în care se pune un mare accent pe supraveghere și testare.

În urma analizei factorilor cauzali ai abandonului școlar s-a lansat ideea realizării unui experiment de constatare în care au fost implicați 20 respondenți, specialiști din diverse domenii

(cadre didactice/diriginți, psihologi școlari, asistenți sociali comunitari și colaboratori ai poliției), implicați nemijlocit în activități psiho-socio-educative cu copiii în situații de risc și abandon școlar. Pentru a atinge obiectivele și scopul propus am analizat răspunsurile la următoarea întrebare: ”Care sunt modalitățile de diminuare a abandonului școlar?” Subiecții cercetați au propus următoarele **soluții**:

- Revizuirea programelor școlare în scopul menținerii interesului elevilor față de lecții
- Dotarea tuturor claselor cu echipament modern în scopul eficientizării procesului educativ
- Promovarea angajării în câmpul muncii cadre didactice cu o pregătire profesională înaltă
- Monitorizarea elevilor care absentează frecvent de la ore
- Motivarea elevilor de a nu absenta de la ore, prin implicarea lor în diverse acțiuni socio-educative
- Luarea legăturii cu familia/tutorele copilului care absentează frecvent de la ore, în scopul elucidării situației
- Parteneriat diriginte-psiholog școlar în scopul alegerii programului sau activităților de intervenție/ prevenție și aplicarea acestora în clasele de elevi cu nivel înalt al absenteismului(copii cu risc social sporit)
- Implicarea părinților în viața social-morală și educațională a copiilor: asistare la ore; participare activă la ședințele organizate în școli; participarea, alături de copii, la activități extra-curriculare; sprijinirea copilului în pregătirea temele pe acasă; comunicare eficientă cu copiii proprii
- Desfășurarea orelor informative pentru părinți, pe diverse tematici, cum ar fi: „Consecințele absenteismului școlar”, „Consecințele abandonului școlar”, etc.
- Suport psiho-emoțional familiilor social-vulnerabile, în scopul depășirii situațiilor psiho-traumatizante și dificile legate de creșterea și educația copiilor
- Colaborare cu mass-media în scopul realizării emisiunilor educative pe tematici diverse
- Monitorizarea familiilor cu risc social sporit și includerea acestora în diverse programe de sprijin social
- Parteneriat polițist – părinte - cadru didactic, în vederea prevenirii și diminuării problematicei abandonului școlar în comunitate
- Parteneriat asistent social-polițist în vederea intervenției timpurii în familiile cu risc sporit de vulnerabilitate
- Sesizarea din partea comunității în situații de vulnerabilitate socială a minorilor

- Parteneriat cu diverși actori sociali: medicul de familie, polițistul, preotul, pedagogii, reprezentanți ai societății civile, în scopul desfășurării diverselor măsuri socio-educative, cu impact pozitiv asupra creșterii și dezvoltării armonioase a copiilor din comunitate

În continuare, respondenții au fost rugați să propună unele recomandări în vederea eficientizării activităților desfășurate în instituțiile publice, care să aibă ca **scop primordial prevenirea și combaterea comportamentului deviant și în special a abandonului școlar**. La întrebarea *Ce recomandări propuneți pentru a îmbunătăți activitatea instituțiilor publice la componenta prevenire a delincvenței juvenile și a abandonului școlar?*, respondenții au oferit următoarele **recomandări**:

- elaborarea și distribuirea instrucțiunilor metodice cu referire la prevenirea delincvenței juvenile și a abandonului școlar și a materialelor de suport către diriginți;
- revizuirea fișelor de post a asistenților sociali prin descrierea clară a atribuțiilor în domeniul prevenirii comportamentului deviant în rândul minorilor;
- motivarea specialiștilor din domeniul educației, asistenței sociale prin revizuirea politicii de salarizare și motivare a personalului;
- planificarea în bugetele locale a surselor financiare destinate pentru activitățile cu copii, inclusiv activități de prevenire a abandonului școlar;
- completarea cadrului normativ cu identificarea unui mecanism de responsabilizare a primarilor dar și altor reprezentanți ai autorității tutelare, care nu își îndeplinesc obligațiile cu referire la protecția copiilor;
- dotarea instituțiilor publice cu materiale necesare pentru a putea desfășura o serie de măsuri de prevenire a delincvenței juvenile și a abandonului școlar.
- Crearea a mai multor Centre de zi, care să fie frecventate de copiii din comunitate, pentru a-și diversifica activitățile socio-educative și extra-curriculare

Concluzii la experimentul de constatare:

- Factorii cauzali ai abandonului școlar sunt multipli, dar cu precădere sunt cei de ordin *social* (vulnerabilitate socială, sărăcie, vicii sociale din familie, nivel educațional scăzut) și *cei ce țin de particularitățile individuale* (dificultăți de însușire a materiei, incapacitatea copiilor de a gestiona situațiile și evenimentele noi, stimă de sine și motivație scăzută, frustrări, lipsă de interes pentru dezvoltare personală, etc).
- Cauzele ce țin de particularitățile individuale ale elevilor cu risc de abandon școlar: stare de sănătate precară, motivația redusă pentru activitățile școlare, absenteismul ridicat și dificultățile de învățare.

- În ultima perioadă colaborarea eficientă între școală, asistența socială și alte servicii publice cu atribuții în domeniul protecției copilului a devenit mai solidă, inclusiv datorită implicării în diferite proiecte și comisii de specialitate, cum ar fi Consiliul pentru protecția copilului, Comisia copilului aflat în dificultate.
- Totuși, nu sunt planificate resurse suficiente pentru desfășurarea a mai multor activități psiho-socio-educative cu copiii (suport logistic, surse financiare), inclusiv activități de prevenire a abandonului școlar.
- Pentru a spori nivelul încrederii în instituțiile din comunitate, dar și pentru o mai bună implicare a diverșilor actori comunitari, inclusiv a părinților în activități de prevenire și diminuare a abandonului școlar, este necesar ca instituțiile ce desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile să informeze publicul larg și potențialii parteneri despre activitățile desfășurate.

În cadrul cercetării de față a fost realizat și un experiment formativ. Acesta a avut drept **scop:** *Elaborarea unui program de intervenție psiho – socio – educativă de diminuare a abandonului școlar și evaluarea eficienței acestuia.*

Obiectivele experimentului formativ:

1. Selectarea setului de exerciții pentru elaborarea Programului.
2. Distribuirea exercițiilor pe activități din program.
3. Elaborarea în întregime a unui program de intervenție psiho – socio – educativ de diminuare a abandonului școlar
4. Evaluarea eficienței acestui program prin chestionarea cadrelor didactice referitoare la utilitatea Programului elaborat.

Ipoteza pentru experimentul formativ:

Participarea elevilor la un program de intervenție psiho – socio – educativ bazat pe consiliere psihologică și implicarea activă a părinților în programe de intervenție va duce la diminuarea problematicii abandonului școlar.

Rezultatele experimentului de constatare ne-au permis să elaborăm un **program de acțiuni psiho– socio – educative de diminuare a abandonului școlar**

Acest **program de intervenție** s-a axat pe 2 segmente:

- I. Activități complexe de instruire și consiliere psihologică.
- II. Implicarea părinților în programele de intervenție și diminuare a abandonului școlar.

I. Activități complexe de instruire și consiliere psihologică

Acestea constau din:

1. **Consilierea individuală** a elevilor privind prevenirea/ reducerea absenteismului, abandonului școlar la solicitarea cadrelor didactice, care să răspundă nevoilor:
 - de optimizare permanentă a motivației pentru învățare a elevilor, a stimei de sine, de găsim a celui mai adecvat mod de raportare a elevului la activitatea instructiv-educativă, de depășire constructivă a anumitor dificultăți/ blocaje în activitatea de învățare ;
 - de conștientizare de către elevi a importanței rezolvării nonviolente a conflictelor inerente ce apar în viața cotidiană/ școlară, de eficientizare a comunicării în cadrul grupului, dezvoltarea coeziunii clasei de elevi;
 - de dezvoltare a unei atitudini pozitive față de respectarea intereselor celui alt, de căutare a unor interese comune, prin renunțarea la percepțiile și judecățile greșite despre celălalt;
 - desfășurarea în colaborare cu dirigințele a activităților de consiliere psihopedagogică individuală a elevilor.
2. **Consilierea de grup** a elevilor privind prevenirea/ reducerea absenteismului, abandonului școlar la solicitarea cadrelor didactice/ administrației școlare, prin:
 - programe/activități de grup pentru prevenirea și combaterea absenteismului școlar, de dezvoltare a abilităților sociale și de comunicare: (tematicile activităților de grup pot fi: “Vreau să fim prieteni”, “Violența în școală”, “Alfabetul comunicării nonviolente”, “Călătorind prin univers”, “Comunicare eficientă și dezvoltare personală”, “Comportamentul meu – sursa succesului sau insuccesului social și școlar”, “Cine sunt eu?”, “Cine vreau să devin?”, etc.)
 - programe de prevenire și diminuare a absenteismului/ abandonului școlar, de dezvoltare a motivației și abilităților de învățare și optimizării învățării, (tematicile acestor activități pot fi: “Învăță să înveți”, “Câștig după câștig”, “Învăț zi de zi – hrănesc mintea”; “Managementul prezenței elevilor la școală”; “Învăță, dezvăță, reînvăță”; “Absența... din educația mea”; “Învăță să înveți”).
 - colaborarea cu dirigințele în desfășurarea activităților de consiliere psihopedagogică de grup a elevilor;
3. **Colaborarea permanentă** cadru didactic din școală/ dirigințe/director de școală prin:
 - oferirea de asistență psihopedagogică individuală cadrelor didactice care solicită acest lucru, axată pe informarea și documentarea pe teme ca: cunoașterea preșcolarilor/elevilor; adaptarea preșcolarilor/elevilor la mediul școlar;

- adaptarea școlii la necesitățile elevilor; optimizarea relației școală – preșcolari/elevi - părinți
- oferirea de asistență psihopedagogică de grup cadrelor didactice, prin participarea psihologului la comisiile metodice ale diriginților, la cercurile pedagogice ale coordonatorilor de proiecte și programe, etc., la solicitarea administrației școlii;
- colaborarea cu administrația școlară în desfășurarea de activități specifice problematicei abandonului școlar;
- desfășurarea cursurilor de formare adresate tuturor cadrelor didactice pe problematica abandonului școlar (aceste cursuri pot avea următoarele tematici: “Educație pentru valori comportamentale și atitudini”, “Strategii de prevenire a problemelor de comportament”, Managementul clasei de elevi”, “Consiliere și orientare școlară”, „Sistemul de valori într-o școală prietenoasă”, ”Comportamentul violent și absenteismul – prevenire și intervenție”)

II. Implicarea părinților în programele de intervenție și diminuare a abandonului școlar

Devianța școlară este o problemă foarte serioasă care necesită solicitarea tuturor factorilor implicați în creșterea și educarea copilului în vederea conștientizării efectelor pe termen lung și planificării intervențiilor de prevenire și reducere a comportamentelor deviante în general și a abandonului școlar în particular. Părinții au nevoie să fie implicați în acțiuni de susținere a efortului de reducere a acestor comportamente. Aceste acțiuni vor fi desfășurate de către membrii personalului școlar. Un exemplu de susținere ar putea fi ”recompensarea acasă” a comportamentelor prosoziale.

În scopul diminuării problematicei abandonului școlar recomandăm **realizarea în școală a unor activități de consiliere individuală/ de grup pentru părinții elevilor**, vizând:

- optimizarea relației părinți – copii / optimizarea comunicării părinți – copii;
- îmbunătățirea relației familie- școală- elev ;
- cunoașterea de către părinți a potențialului de învățare a propriului copil și modalitățile de stimulare a acestuia / susținere în depășirea dificultăților de învățare;
- programe de consiliere de grup privind optimizarea relației familie- elev- școală: „Reușita copilului meu” ; „ Școala a doua familie ”.

Evaluarea eficienței Programului

În scopul evaluării eficienței programului elaborat, au fost chestionați 20 subiecți: 10 psihologi școlari și 10 cadre didactice/diriginți de clasă.

Astfel, chestionarul aplicat a avut 5 întrebări, rezultatele căruia vor fi expuse în cele ce urmează :

La întrebarea „Argumentați necesitatea unui astfel de Program în școli”, toți cei 20 subiecți au spus că acesta ar fi foarte util în sensul reducerii ratei abandonului școlar.

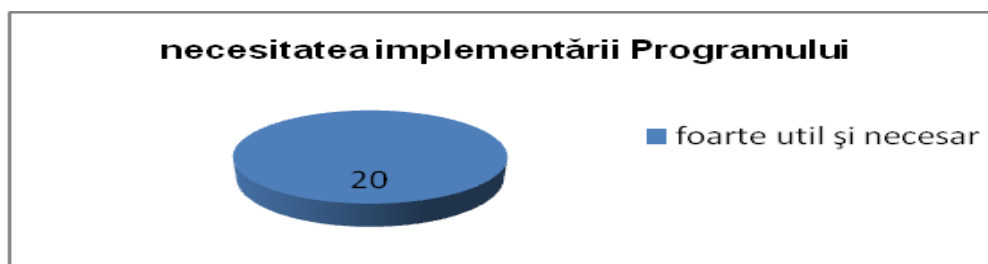

Fig.1. Utilitatea și necesitatea Programului

În continuare subiecții au fost rugați să facă analiza SWOT a Programului. Astfel, punctele forte ale programului ar fi: creșterea motivației pentru activitățile școlare, reducerea situațiilor stresante din viața copilului, îmbunătățirea comunicării/relaționării în grup, interes sporit pentru viitor, dezvoltarea abilităților de învățare, stimularea părinților de a se implica activ în dezvoltarea copiilor iar punctele slabe: condiții ineficiente de desfășurare a Programului, parteneriat școala-familie, neparticiparea tuturor părinților din diferite motive.

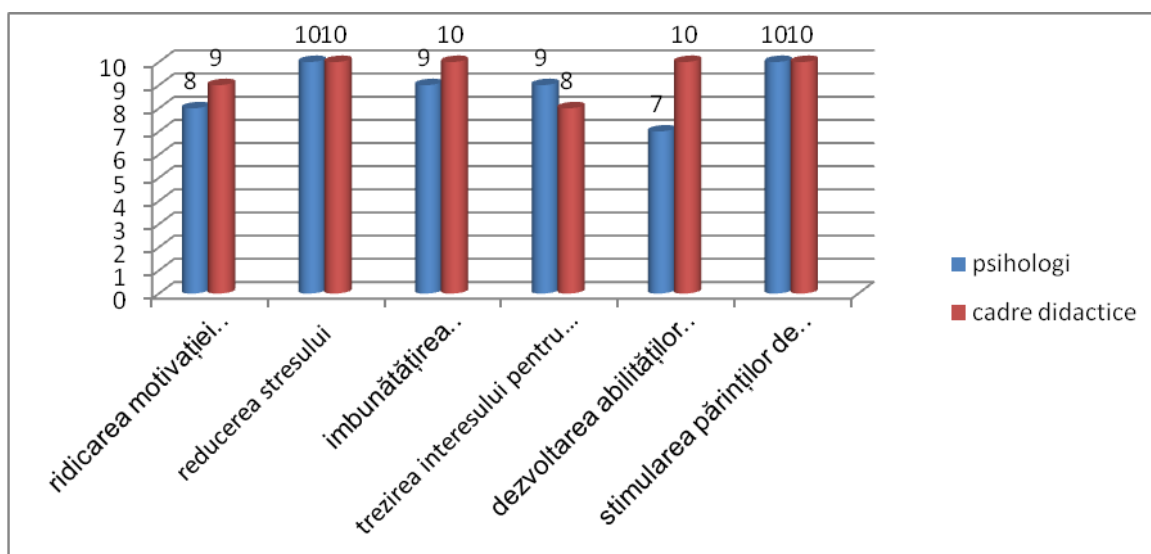

Fig. 2 „Analiza SWOT a Programului”(puncte forte)

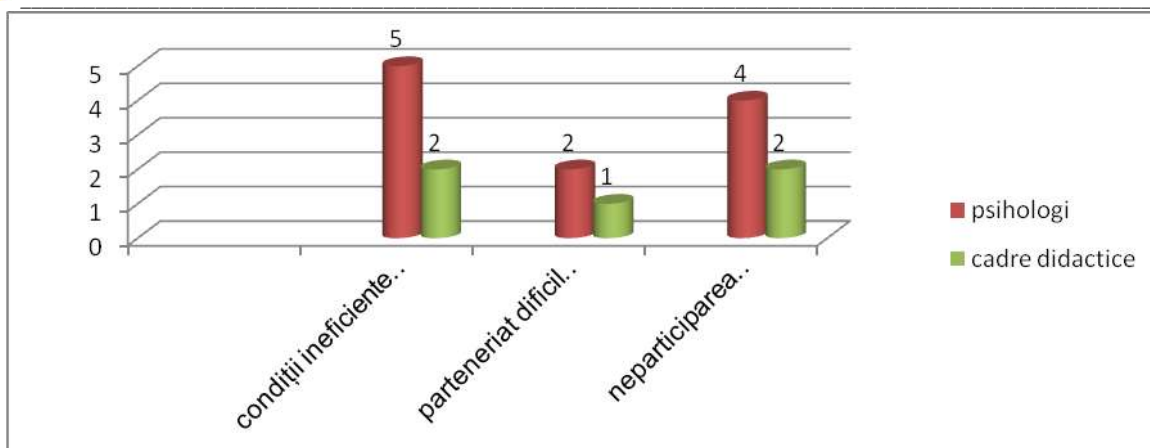

Fig. 3 „Analiza SWOT a Programului”(puncte slabe)

Spre final psihologii și cadrele didactice au fost întrebați care vor fi acțiunile ulterioare de implementare a Programului. Astfel acestea sunt:

- analiza complexă a Programului în cadrul ședințelor de lucru atât cu cadrele didactice, cât și cu părinții,
- parteneriat cadru didactic-psiholog în procesul de implementare a Programului,
- planificarea și realizarea activităților psiho-educative în cadrul planului de învățământ,
- planificarea și desfășurarea training-urilor din cadrul Programului,
- pregătirea pliantelor informative pentru părinți (potențialul copilului, dificultăți de învățare, recomandări, etc).

Concluzie la experimentul de formare. Luând în considerare cele expuse cu referire la necesitatea *Programului psiho – socio – pedagogic de diminuare a abandonului școlar și evaluarea eficienței acestuia* care a fost elaborat în cercetarea de față, dar și ipoteza pe care am lansat-o la începutul acesteia și anume *Participarea elevilor la un program de intervenție psiho – socio – educativ bazat pe consiliere psihologică și implicarea activă a părinților în programe de intervenție va duce la diminuarea problematicii abandonului școlar*, ne conduce la concluzia, că, într-adevăr, un astfel de Program de diminuare a abandonului școlar este mai mult decât necesar și util în școlile din țara noastră.

Bibliografie

1. Bîrsan C., Lungu A. Abandonul școlar – efect al insuccesului școlar - studiu de cercetare. Sălaj, 2007.
2. Gnagez W.J. The Psychology of Discipline in the Classroom, New York: Macmillan Publishing Co. Inc., 1968.
3. Neamțu C. Devianța școlară. Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor. Iași: Polirom, 2003.
4. Osterrieth P. Copilul și familia. București: Editura Didactica și Pedagogica, 1973.